

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI ARAGAY

Aprendre a desaprendre

Contra el que es podria desprendre del títol i pel perfil de l'autor, l'assaig autobiogràfic *Aprendre* (Columna), d'Eduard Vallory, és un llibre que va molt més enllà de l'educació. O, dit d'una altra manera, que entén l'educació no com una tècnica, una experiència o una etapa, sinó com una part integral de la vida: "L'educació escolar no es pot considerar preparació per a la vida [...] s'ha de considerar vida en si mateixa".

Vallory va ser un mal estudiant. Va ser un exemple perfecte de fracàs escolar. Si avui mires el seu currículum professional, sembla impossible. Ha fet llargues estades de formació a les universitats de Chichago, Cambridge i Nova York, a més de la UPF, l'Iese i la UB. És llicenciat en filosofia i periodisme, i doctor en ciències polítiques i socials. A més de català i castellà, parla anglès, portuguès i italià. És autor de diversos llibres, i ha dirigit institucions com la Barcelona Graduate School of Economics o el projecte d'innovació Escola Nova 21.

Tots aquests assoliments acadèmics i professionals, però, arrenquen d'una frustració com a adolescent. "No aprova perquè no li dona la gana", deien els professors als seus pares, uns modestos botiguers. El jove Vallory va ser un repetidor recurrent, "un nefast estudiant de secundària", des de cinquè de primària fins a segon de BUP, quan amb 17 anys va abandonar els estudis i es va refugiar breument en l'activisme polític i, sobretot, i durant molt temps, en l'escoltisme, que esdevindria la seva autènti-

ca escola de vida. Amb 20 anys "vivía amb els pares, no tenia ingressos fixos, tenia l'autoestima acadèmica per terra" i sospesava fer oposicions per entrar a Correus. Al final, als 22 va aconseguir aprovar la selectivitat.

La seva és una història atípica amb final feliç. O potser no tan atípica. El sistema educatiu segueix expulstant molta gent, en especial d'entorns socials precaris: quina casualitat que els tontos sempre neixin a casa dels pobres, oi? Les successives empentes de la societat catalana per renovar escoles i instituts, des de la Mancomunitat (fins i tot abans) i fins avui, no han quallat. Hi ha exemples de centres fabulosos i hi ha mestres molt implicats, però en conjunt la cosa no rutlla.

En el cas de Vallory, a Escoltes Catalans, on va acabar sent un dirigent internacional, es va sentir "reconegut, respectat i estimat". Hi va canalitzar les seves energies, les seves ganes d'aprendre i de canviar el món. Va acabar presidint el Consell Nacional de la Joventut i avui és el president del Centre Unesco de Catalunya, entre altres responsabilitats. Per a ell, doncs, l'educació en el lleure va resultar providencial. Una vivència que va convertir en tesi doctoral, traduïda a l'anglès i convertida en un text mundial de referència, i que ha inspirat tota la seva carrera d'analista i impulsor del canvi educatiu.

Vallory considera un autèntic llast les limitacions i la inèrcia del model funcional heretat del franquisme i encallat en una visió selectiva i academicista: oposicions memorístiques, concursos de trasllat, separació primària-secundària, burocràcia, places en propietat, jerarquizació dels docents segons l'edat dels alumnes, prioritització dels interessos dels docents, sistemes avaluadors antics, menysteniment de la formació i els lideratges pedagògics, rol excessiu de la inspecció, falta d'autonomia dels centres (inclosa la gestió pressupostària i la selecció de mestres)... La llista es podria allargar. Escola Nova 21 va néixer per sacsejar això, per impulsar "una educació de qualitat, que vol dir també equitativa i inclusiva".

En el seu camí d'aprenentatge, de pensar-se críticament, Vallory ha anat de bracet de moltes persones interessants, des de la veïna Ana María Matute, que quan ell era petit li estimulava l'interès pels llibres, fins a Xavier Rubert de Ventós, que ja de gran li va ensenyar dos secrets: el d'"aprendre a desaprendre" i el d'"aprendre que es pot trobar un sentit a la vida sense trobar el sentit de la vida". El que ell persegueix és la manera que retrobem l'autèntic sentit de l'educació. Queda molt per descobrir i molt per fer. ➡

RUTH MARIÓ

Dioptries de porcelana i repel·lents de cel·lofana

UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART

En la mort de Pau Riba ens van tornar a la memòria i l'orella velles cançons. Una d'elles és *Noia de porcellana*, que va ser el preludi del disc *Dioptria*. I veure-ho escrit així, *porcellana*, als obituaris em va provocar un rebuig instintiu, perquè Riba diu *porcelana* i perquè pronunciar aquí una *ella* desfà tota la màgia de la cançó. Primer vaig pensar en la moderna voluntat de corregir "l'artista que s'equivoca", però després vaig descobrir que ja es va escriure així el 1968 al *single* de Concèntric. Rumiant-hi, arribo a la conclusió que aquell Riba de 20 anys que deia *porcelana* tot i veure escrit *porcellana* potser no era tan diferent d'un cantant d'avui que diu *mozzarella* veient escrit *mozzarella*. Les raons per les quals italianismes com *acquarella*, *bagatella* o *pulcinella*

s'han catalanitzat com a *aquarel·la*, *bagatel·la* i *putxinel·li*, en canvi, *porcellana* es manté *porcellana* les intenta explicar Coromines amb la seva habitual boira especulativa. El jove Riba es limitava a dir el que tothom deia llavors, amb una el simple tan rotunda com la que pronuncia a *cel·lofana* i *repel·lent* per descriure la pell i la carn de la noia. I seria molt trist que, arrossegats per la norma ortogràfica, les noves generacions palatitzessin la seva alveolar *porcellana*.

AL CATALÀ LI CALEN POETES EXCELSOS COM CARLES RIBA I ARTISTES PLANERS COM PAU RIBA

A ningú, per sort, se li ha acudit convertir *Dioptria* en *Diòptria*, i només els indocumentats parlen del disc de Llach *Viatge a Itaca*. Però, amb no tanta sort, tota una generació de miops vam passar de tenir *dioptries* a tenir *diòptries* per motius erudits que atempten contra una pronúncia confortable i ja del tot integrada en la llengua. L'ÉsAdir mira d'atenuar-ho assegurant que *diòptria* "en registres informals pot funcionar com a paraula plana". I el mateix diu de *aurèola*. En el cas de *eczema* va més enllà i, després d'afirmar que *eczema* és la forma més estesa, l'admet en tots els registres. Gràcies, gràcies per deixar-nos ser planers. Perquè el català no acabi sent exhibit en una vitrina ens calen poetes excelsos com Carles Riba i artistes planers com Pau Riba. ➡

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIO

[1] Mamut
EVA BALTASAR
Club Editor
128 pàgines i 17,50 € 1/3

[2] Visita a la senyora Soler
MANUEL DE PEDROLO / Fonoll
312 pàgines i 20 € 2/2

[3] Morir-ne disset
SERGI BELBEL
Proa
220 pàgines i 20 € 4/2

[4] Junil a les terres dels bàrbars
JOAN-LLUÍS LLUÍS / Club Editor
290 pàgines i 19,95 € 3/26

[5] Ai, William
ELIZABETH STROUT
Edicions de 1984
256 pàgines i 19,90 € 6/7

NO-FICCIO

[1] Arquitectes del terror
PAUL PRESTON
Base
528 pàgines i 25,90 € -/21

[2] La vall de la llum
TONI CRUANYES
Destino
384 pàgines i 21,50 € 1/5

[3] La Barcelona secreta
XAVI CASINOS
Viena
256 pàgines i 19,90 € -/5

[4] Rússia, l'escenari més gran del món
MANEL ALÍAS / Ara Llibres
464 pàgines i 21,90 € 4/20

[5] Tots els colors del negre
JORDI BORRÀS / Ara Llibres
520 pàgines i 22,5 € -/2

CASTELLÀ

FICCIO

[1] El castillo de Barbazul
JAVIER CERCAS
Tusquets
400 pàgines i 21,90 € -/1

[2] Violeta
ISABEL ALLENDE
Plaza & Janés
400 pàgines i 22,90 € 2/6

[3] El libro negro de las horas
EVA G. SÁENZ DE URTURI / Planeta
384 pàgines i 20,90 € 3/5

[4] Cauterio
LUCÍA LIJTMER
Anagrama
222 pàgines i 18,90 € -/1

[5] Atrévete a retarme
MEGAN MAXWELL
Planeta
564 pàgines i 18 € 1/2

NO-FICCIO

[1] El infinito en un junco
IRENE VALLEJO
Siruela
472 pàgines i 24,95 € 7/118

[2] No-cosas
HAN, BYUNG-CHUL
Taurus
144 pàgines i 13,20 € -/22

[3] Una filosofía del miedo
BERNAT CASTANY PRADO
Anagrama
368 pàgines i 19,90 € -/3

[4] Por si las voces vuelven
ÁNGEL MARTÍN / Planeta
256 pàgines i 17 € 2/16

[5] Rusia frente a Ucrania
CARLOS TAIBO
Los Libros de la Catarata
176 pàgines i 15 € -/2

Rànquing setmanal del Gremi d'Editors de Catalunya i LibriData
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat